

Een plaats voor kunst

Hoe een kleine gemeenschap in Noorwegen het leefmilieu gebruikt als middel om kunst te stimuleren.

Onderwijs op locatie is een belangrijk gegeven in het Noorse onderwijssysteem. Scholen en lokale gemeenschappen werken op vele manieren samen, en scholen gebruiken het leefmilieu als een belangrijke en betekenisvolle basis voor onderwijs. De inhoud van deze samenwerkingsverbanden verschilt, maar er is altijd aandacht geweest voor kunst en culturele expressie. Dit komt vooral omdat we de school en de schoolfaciliteiten beschouwen als een belangrijke culturele instelling binnen de gemeenschap. Met name in landelijke gebieden, waar er weinig andere culturele voorzieningen zijn.

Onderwijs op locatie heeft een pedagogisch doel. Maar bij plattelands gemeenschappen creëert het ook een sterke plaatselijke identiteit voor kinderen. Het opent hun ogen voor de mogelijkheden van de gemeenschap. Kunst op locatie en cultuurprojecten bieden inwoners ook de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en kunst, hun cultuur en leefomgeving te (her)belevan. We geven hier een voorbeeld van hoe kunst en onderwijs op locatie samenkomen in de landelijke gemeenschap Steigen, in het noorden van Noorwegen.

De gemeente Steigen

Het landschap in Steigen is erg krachtig en inspirerend. Heel wat artiesten kiezen ervoor om hier te leven en te werken. De gemeente heeft een rijke culturele erfenis en bezit veel historische overblijfselen, zelfs uit de IJzertijd.

Er zijn vier scholen (voor kinderen van 6 tot 16) in de gemeente. Ze werken nauw samen met de cultuur-

school van Steigen. De cultuurschool werkt op vrijwillige basis en krijgt financiële steun van de overheid, de gemeente, de studenten of hun ouders. Je kunt er muziek, kunst, dans of theater volgen. De leerkrachten werken als kunstenaar, leerkracht in het basisonderwijs of als cultuurmedewerker in de gemeente.

Kunst en cultuur hebben een lange geschiedenis in Steigen en spelen een belangrijke rol in het onderwijs. De leerkrachten van de basisscholen en van de cultuurschool werken samen om de krijtlijnen voor hun projecten uit te zetten. De gemeente heeft geen beleidslijnen voor het maken of tentoon te stellen van kunst. De meeste opvoeringen en tentoonstellingen vinden buiten plaats, in de natuur, in gezondheidscentra, kerken of scholen. We hebben Vikingtheater opgevoerd op historische sites, aan de kustlijn of in het bos. We hebben kunstwerken over vrijheid tentoongesteld in Battered Dietl, het oorlogsfort. Er waren al musicals en circusvoorstellingen in gymzalen, en kunsttentoonstellingen in plaatselijke winkels, gezondheidscentra of gewoon buiten in het prachtige landschap.

De Culturele Rugzak is een nationaal project dat alle vormen van kunst en cultuur in het hele land voor iedereen toegankelijk wil maken. Het biedt de mogelijkheid om het principe van onderwijs op locatie en kunst verder uit te bouwen. Het biedt ons de kans om beroepskunstenaars uit te nodigen, zowel uit Steigen als uit de rest van het land. Ze komen lesgeven over kunst in het basisonderwijs en op de cultuurschool. De lokale Culturele Rugzak benadrukt dat de ervaringen van de leerlingen en hun wil om zichzelf uit te drukken, altijd centraal moeten staan. Het proces is minstens even

belangrijk als het uiteindelijke resultaat. We willen deze leerlingen in alle fases betrekken, vanaf de planning tot het resultaat.

Skjelstad Kunst- en Cultuurhoeve

Als uitgangspunten gebruiken we de natuur, de plaatselijke middenstand en industrie, het culturele leven, theater en film, dramatische gebeurtenissen in de leefomgeving. Het is een traditie om in onze gemeenten met kunst te werken. De Skjelstad Kunst- en Cultuurhoeve van Lillian Selvik is

een van deze inspiratiebronnen, het is een plek waar kinderen zichzelf kunnen uitdrukken met behulp van heel wat kunstvormen.

Lillians is eigenaar van de hoeve. Ze heeft heel wat jaren in de cultuurschool van Steigen gewerkt met kunst en theater, samen met kinderen. Ze plant en begeleidt projecten op de hoeve, ook voor kinderen en jonge mensen. Ze behandelt ze als volwassenen, verplaatst zich in hun standpunt in en laat ze de hoofdrol spelen. Ze is zich volledig bewust van de chaos die dergelijke projecten teweegbrengen, maar ze is in staat alle

Torunn Baade Aalstad is hoofddocent op de Steigen cultuurschool; Lillian Selvik is kunstenaar en de eigenaar van de Skjelstad cultuurhoeve; Anne Sofie Skogvold was vroeger leerkracht in Steigen en werkt nu als onderzoekster in het Nordland Research Institute; Wenche Rønning is ook onderzoeker in het Nordland Research Institute. Wenche.Roening@nforsk.no

losse draden bijeen te brengen en er een succesverhaal van te maken.

Het belangrijkste project op de hoeve heet 'Van de zee tot het bos'. Het geeft iedereen de kans om kunst als een

integraal onderdeel van de natuur te ontdekken. Op basis van dit verhaal worden weer andere projecten ontwikkeld. Een aantal daarvan sluiten aan bij de Culturele Rugzak en het onderwijs op de cultuurschool van Steigen.

De samenwerking met plaatselijk kunstenaar Thor Arne Losnedahl is essentieel voor de ontwikkeling van de hoeve. Hij heeft alle beelden gemaakt die er te vinden zijn op de hoeve. Zijn artistieke expressie en benadering sluiten nauw aan bij het doel en de methodieken van de hoeve.

In 2004 werd het project 'De Sprookjeshoeve' opgestart. De schuur werd aangekleed met stukken stof en in de grote ruimte werd een tentoon-

stelling gehouden met schilderijen, afdrukken en handwerk. Om de tentoonstelling ook voor kinderen aantrekkelijk te maken, waren er gaten in de muren gemaakt. Door deze kijkgaten konden jong en oud sprookjesfiguren zien die in andere ruimtes in de hoeve stonden opgesteld.

Elke zomer zijn er thematische tentoonstellingen met verschillende kunstenaars en buitenactiviteiten. Buiten kun je een ervaringsgerichte rondleiding rond kunst en fantasie volgen. Deze tocht meandert van de zee tot

aan het bos, houdt halt aan een uitkijkpost, en keert terug naar de zee.

We willen dat onze nieuwe projecten de gemeenschap echt bereiken.

Alleen zo kunnen ze levend blijven en vernieuwen. Het Michaelmas-project werd samen met de Steigen cultuurschool ontwikkeld. Maar liefst 500 mensen kwamen naar de hoeve. Ze

konden er zingen, tekenen of door het bos wandelen. Tijdens de wandeling hoorden ze poëzie, kregen ze kunstindrukken en ontdekten ze Stomp: ritmische muziek maken met allerhande spullen.

De tocht door het bos biedt mensen de gelegenheid om actief deel te nemen aan kunst in de natuur. Aan de rand van het bos kun je het standbeeld van een eland zien. Op deze plek hebben we het 'Eland-Eland'-project ontwikkeld. Leerlingen maken er elandstandbeelden, elandmaskers en elandtheater. In de ruimte rond het

standbeeld van de vos, vertellen groepen verhalen over de vos of zingen ze vossenliederen.

Bij de foto's

We hebben heel wat nestkastjes opgehangen. Het gevarieerde vogelbestand levert tijdens de zomer prachtige melodieën op. We leren hoe we naar de stilte kunnen luisteren. Hoe kun je weten hoe je stil moet zijn, als je de stilte nog nooit ervaren hebt? We zien de natuur en ervaren ze

samen. We praten over de zee, over de bergen: het is een ideale manier om het leefmilieu te ontdekken en ermee aan de slag te gaan.

De vogel is gaan vliegen' is een groot nest met drie vogeleieren. Wie heeft ze daar gelegd? Hoe voelt het om weg te gaan of ergens achtergelaten te worden?

Krokodil zijn tijdens de winter heeft zo z'n voor- en nadelen. We kunnen de krokodil bestuderen tijdens de winter. Op basis daarvan creëren we projecten over het klimaat en het leefmilieu.

Thor Arnes' standbeelden zijn aangepast aan de omgeving. Tijdens de verschillende seizoenen maken ze telkens een verschillende indruk.

Een diep zwembad met een standbeeld uit steen biedt je de kans om rustig te gaan zitten, naar het wateroppervlak te kijken, na te denken en te filosoferen.